EKO-OPIS
Łucja Krupińska
mgr ochrony środowiska
ul. Witosa 27/40
10-688 Olsztyn

Aneks do prognozy oddziaływania na środowisko

Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Autor

mgr Łucja Krupińska

Olsztyn, sierpień-wrzesień 2007 rok

Spis treści

1. Wstęp..... 3

2. Ocena dużych projektów..... 3

3. Monitorowanie znaczących wpływów na środowisko realizacji programu..... 4

4. Ocena zgodności celów określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury z celami przyjętymi na szczeblu międzynarodowym i krajowym. 5

5. Informacja o skumulowanych i synergicznych efektach w powiązaniu z innymi programami operacyjnymi..... 6

1. Wstęp.

Niniejszy aneks został wykonany w związku z uwagami Komisji Europejskiej dotyczącymi doprowadzenia treści prognozy do zgodności z Dyrektywą 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, także w związku z uszczegółowieniem Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

W trakcie konsultacji społecznych w tym z organami opiniującymi (Wojewodą Warmińsko-Mazurskim i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym), nie wniesiono uwag do treści prognozy.

2. Ocena dużych projektów.

Jedynym dużym projektem, zawartym w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007-2013 jest Regionalny Port Lotniczy Olsztyn – Mazury. Jest to istniejące lotnisko, które od kilkudziesięciu lat funkcjonowało jako lotnisko wojskowe. Położone jest w oddaleniu od dużych skupisk ludności.

Teren lotniska znajduje się na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Puszcza Napiwodzko-Ramucka”, kod: PLB280007. Obszar ten został ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. nr 229 z 2004 r., poz.2313). Celem wyznaczenia obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku, z późniejszymi zmianami w art. 29.1 nakazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska dla obszaru Natura 2000 ustanowić, w drodze rozporządzenia, plan ochrony na okres 20 lat. Projekt planu ochrony sporządza sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w terminie 5 lat od dnia wyznaczenia tego obszaru, w uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin.

Ponieważ plan ochrony dla obszaru specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” nie został ustanowiony, kierować się trzeba wytycznymi ogólnymi.

Otóż art.33.1. Ustawy o ochronie przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Wyjątki od tej reguły zawiera art. 34.1. który stanowi, że jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo wojewoda, może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia, które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których został

wyznaczony obszar Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Możliwości te są zawężone w przypadku, gdy dotyczy to siedliska lub gatunku o znaczeniu priorytetowym (o czym stanowi ust.2 tego artykułu).

Ostoję „Puszcza Napiwodzko-Ramucka" utworzono głównie ze względu na ochronę ptaków krajobrazu leśnego. Należy zakładać, iż działania ochronne będą polegały przede wszystkim na ochronie strefowej, zachowaniu krajobrazu leśnego w aktualnym zróżnicowaniu.

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka" w granicach obejmujących lotnisko w Szymanach, projektowany był do ustanowienia już w roku 2002. W latach 2002 – 2004 na lotnisku odprawiano około 350-500 samolotów rocznie. Należy więc sądzić, że funkcjonowanie lotniska nie miało znaczącego negatywnego wpływu na gatunki dla których został wyznaczony obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka".

Terenu lotniska nie obejmują inne terytorialne formy ochrony przyrody.

Przyległy od zachodu kompleks leśny pozostaje w obszarze chronionego krajobrazu. Jest to „Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej". Obszary chronionego krajobrazu w obecnych granicach zostały wyznaczone rozporządzeniem nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 14.04.2003r.

Około 5 km w kierunku zachodnim znajduje się najbliższy lotniska rezerwat przyrody. Jest to rezerwat torfowiskowy „Galwica", utworzony w 1958 roku.

Ponieważ powyższe, przyległe formy ochrony przyrody funkcjonowały w warunkach czynnego lotniska, należy wnioskować, że jego wpływ na te formy nie był szkodliwy. Także z analizy prawnych uwarunkowań w nich obowiązujących wynika, że lokalizacja portu lotniczego nie pozostaje z nimi w kolizji.

Ponieważ lotnisko funkcjonowało dziesiątki lat i jest znacznie oddalone od dużych skupisk ludności (najbliższe miasto – Szczytno – znajduje się w odległości 10 km) należy zakładać ,że jego ponowne uruchomienie nie będzie budzić sprzeciwów okolicznej ludności.

3. Monitorowanie znaczących wpływów na środowisko realizacji programu.

Monitorowanie znaczących wpływów na środowisko realizacji programu powinno być integralną częścią oceny okresowej i oceny ex post Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013.

Dyrektywa SEA, art. 10, nie zawiera żadnych konkretnych wymagań dotyczących sposobu monitorowania. Elastyczność ta wynika zapewne z potrzeby zastosowania rozwiązań odpowiadającym różnym planom i programom.

Monitorowanie programu powinno być realizowane na dwóch poziomach: projektów i programu.

Wydaje się zasadne, aby monitoring prowadzony był przez jedną Instytucję, (wskazaną przez Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego), która posiada znaczną wiedzę i doświadczenie z zakresu środowiska przyrodniczego, jego ochrony oraz monitorowania. Instytucja ta winna ściśle współpracować z Instytucjami pośredniczącymi, wdrażającymi poszczególne osie programu. Sugeruje się, aby wyłoniona instytucja stosowny monitoring środowiska przyrodniczego przeprowadzała raz w roku (do roku 2015), a raport uwzględniający m.in. wpływ realizowanych projektów i programu na środowisko przedstawiała Instytucji zarządzającej.

Monitoringiem tym powinny zostać objęte głównie elementy środowiska na które spodziewana jest możliwość wywierania znaczącego negatywnego wpływu w kontekście projektów, które taki wpływ mogą generować.

Z treści prognozy wynika, że dotyczy to głównie jakości krajobrazu i siedlisk naturalnych (różnorodność biologiczna, korytarze ekologiczne) oraz fauny (stopień izolacji i fragmentacji populacji gatunków) zarówno w kontekście rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej, jak i wzrostu potencjału turystycznego. Źródłem informacji powinny być raporty projektów i raporty kompetentnych instytucji zarządzających obszarami chronionymi.

W związku z rozbudową i modernizacją infrastruktury transportowej celowym może też być okresowe monitorowanie ubytku surowców mineralnych. Źródłem informacji może być corocznie uzupełniany Bilans Zasobów Kopalin.

Uważa się, że monitoringiem powinno się w zasadzie objąć też działania, których wpływ negatywny na środowisko charakteryzuje się na obecnym etapie ogólności dużą dozą niepewności. Dotyczy to głównie wzrostu potencjału gospodarczego i konkurencyjności przedsiębiorstw, które prowadzić będą zapewne do powstania nowych zakładów pracy i rozbudowy istniejących. Jednak zapis w RPO wyłączający ze wsparcia podmioty, których działalność może szkodzić środowisku, zmniejsza ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych wpływów na środowisko z tego tytułu.
W związku z tym przyjmuje się, że monitoring w tej grupie powinien dotyczyć tylko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu Prawa Ochrony Środowiska, w zakresie w którym prawdopodobne jest to znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi. Źródłem informacji mogą być raporty oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko, które powinny dostarczyć informacji przed rozpoczęciem projektu. Monitorować się powinno też sytuację po zakończeniu projektu.

4. Ocena zgodności celów określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury z celami przyjętymi na szczeblu międzynarodowym i krajowym.

W aktualnej wersji RPO Warmia i Mazury 2007-2013 została wzbogacona o **zasadę minimalizacji szkód w środowisku**, którą określa się

jako **naczelną zasadę lokalizacji wszelkiej działalności w regionie** i wytłuszcza się ją grubą czcionką. Zasada ta łagodzi brak bezpośredniego odniesienia do ochrony środowiska głównego celu RPO W-M tj. *wzrostu konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych*. Powoduje to, że cel ten jest bardziej spójny z ideą zrównoważonego rozwoju – zapisaną między innymi w Konstytucji RP.

Także generalnie cele operacyjne, których realizacja może rodzić skutki znacząco negatywne dla środowiska są w obecnej wersji RPO Warmia i Mazury 2007-2013 opatrzone zapisami zabezpieczającymi przed wspieraniem działań mogących takie szkodliwe skutki wywierać. Dotyczy to form działalności turystycznej i towarzyszącej turystyce, których podstawowym warunkiem realizacji jest stosowanie rozwiązań uwzględniających wymagania ochrony środowiska. Dotyczy to także przedsiębiorczości, w obrębie której wyłączone ze wsparcia będą podmioty, których działalność może zaszkodzić środowisku. Te zabezpieczenia wpisują się też w konstytucyjny obowiązek ochrony środowiska przez władze publiczne.

5. Informacja o skumulowanych i synergicznych efektach w powiązaniu z innymi programami operacyjnymi.

Obok RPO Warmia i Mazury 2007-2013 na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego realizowane będą też inne duże programy. Są to głównie Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko oraz Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej. Niektóre cele zawarte w tych programach wzajemnie się zazębiają, co powoduje, że efekty ich oddziaływań się kumulują z efektem synergicznym. Przykładem powstania efektu synergii mogą być m.in. projekty umieszczone w Planie Inwestycyjnym Programu regionalnego (tj. „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich – MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich", „Regionalny system gospodarki odpadami – Ochrona Wielkich Jezior Mazurskich poprzez stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami", „System odbioru odpadów z łodzi na jeziorach") oraz w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. Komplementarne projekty będą realizowane w ramach obydwu programów. Zakłada się, że w wyniku realizacji tych projektów nastąpi poprawa czystości środowiska, głównie wodnego w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich.

Pozytywne skutki dla środowiska przyrodniczego w zakresie realizacji programu regionalnego i krajowych dotyczą w szczególności także minimalizacji zanieczyszczenia powietrza, głównie przez zmniejszenie emisji CO_2 i innych gazów cieplarnianych. W ramach obydwu programów będą wspierane projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii.

Ponadto inne pozytywne skutki dla środowiska przyrodniczego wynikające z realizacji działań w ramach osi priorytetowej 6. Środowisko przyrodnicze w RPO W-M będą zwiększone poprzez

realizację niektórych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Kumulacja fragmentacji krajobrazu i stopnia izolacji populacji zwierząt może nastąpić w wyniku realizacji rozbudowy i modernizacji dróg w ramach powyższych programów. Programy te zawierają jednak zwykle zapisy łagodzące te zjawiska, mają na względzie utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych, w tym budowę przejść dla zwierzyny.